

**SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA
KRAKOWA W 2010 R.**

*SOCIO-ECONOMIC SITUATION
OF KRAKÓW IN 2010*

LUDNOŚĆ

Ludność Krakowa w końcu grudnia 2010 r. wynosiła 756,2 tys. osób, a gęstość zaludnienia 2314 osób na 1 km² (przy powierzchni 327 km²). Tak wysoka gęstość zaludnienia jest charakterystyczna dla dużych miast. Od 2000 r. do 2009 r. liczba ludności stolicy Małopolski¹ wykazywała nieznaczną tendencję spadkową, jednak w omawianym roku zwiększyła się o 0,2% w porównaniu do stanu w 2009 r. W dniu 31 XII 2010 r. ludność Krakowa stanowiła 22,8% ogółu ludności województwa. Współczynnik feminizacji wyniósł 114 (kobiet na 100 mężczyzn). Od 2003 r. utrzymywał się on na niezmiennym poziomie. W województwie małopolskim na 100 mężczyzn przypadło 106 kobiet.

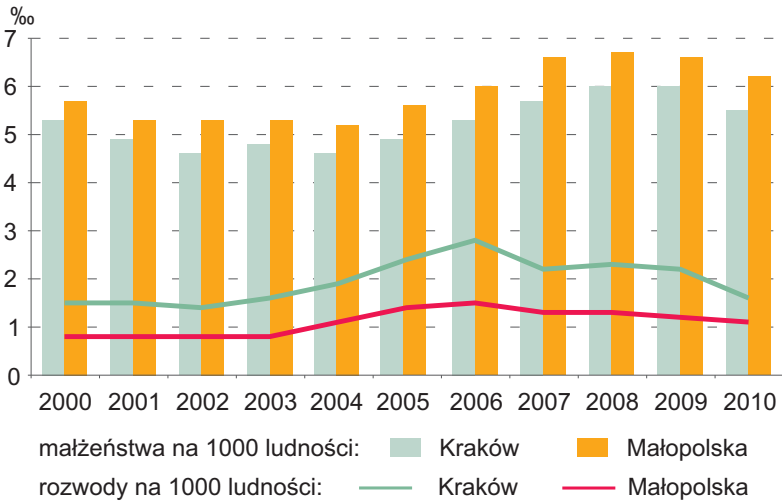
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) stanowiła 15,5% ogółu ludności, czyli tyle samo, co przed rokiem, a ludność w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata) - 65,2%, tj. mniej o 0,8 pkt proc. Jednocześnie udział populacji w wieku poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej) w ludności ogółem wzrósł o 0,8 pkt proc. do 19,3%. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 30 osób w wieku poprodukcyjnym (w 2009 r. - 29). Obserwowane zmiany wynikają z powolnego procesu starzenia się społeczeństwa.

Wzrost liczby ludności był efektem m.in. odnotowanego w 2010 r. dodatniego przyrostu naturalnego, który wyniósł 767 osób, tj. 1,0 osoba na 1000 ludności (w województwie małopolskim 2,3). W poprzednim roku przyrost naturalny w mieście również był dodatni i wyniósł 691 osób. W 2010 r. w Krakowie urodziło się 7848 dzieci (o 41 mniej niż rok wcześniej). Współczynnik urodzeń sięgnął 10,7‰ (tyle samo wynosił w 2009 r., przed pięcioma laty 8,8‰). W omawianym roku zmarło 7081 osób, czyli o 117 mniej aniżeli rok wcześniej, ale o 55 więcej niż w 2005 r. Współczynnik zgonów wyniósł 9,6‰ i był nieco niższy niż w 2009 r. lecz taki sam, jak przed pięcioma laty.

W 2010 r. na terenie Krakowa zawarto 4,1 tys. związków małżeńskich, tj. o 7,6% mniej niż w 2009 r. Wskaźnik natężenia małżeństw ukształtował się na niskim poziomie - 5,5 nowych związków małżeńskich na 1000 ludności, a wskaźnik natężenia rozwodów wyniósł 1,6 na 1000 ludności. Jednocześnie odnotowano jedną z najwyższych w Małopolsce liczbę rozwodów przypadających na 1000 nowo zawartych małżeństw - 286 (wyższa była jedynie w Tarnowie - 338). W omawianym roku przez rozwód w Krakowie rozwiązano 1,2 tys. małżeństw. Po wzroście liczby rozwodów w roku 2008, w latach 2009-2010 nastąpił ponowny spadek ich orzeczeń. W Małopolsce wskaźnik natężenia małżeństw w omawianym roku wyniósł 6,2‰, a wskaźnik natężenia rozwodów - 1,1‰.

¹ Nazwy „województwo małopolskie” i „Małopolska” używane są zamiennie.

Wykr.1. Małżeństwa i rozwody

Na wzrost liczby ludności w mieście wpłynęło również dodatnie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały, które w omawianym roku wyniosło 416 osób (rok wcześniej podobnie, bo 412), co oznacza nadwyżkę osób zameldowanych nad osobami wymeldowanymi. W latach 2000-2007 także notowano dodatnie saldo migracji stałej, wyjątkowo w roku 2008 było ono ujemne.

W 2010 r. w Krakowie przeciętna oczekiwana liczba lat życia dla mężczyzn wynosiła 75,1 lat (w Małopolsce 73,7 lata), natomiast dla kobiet 81,5 lat (w Małopolsce 81,4 lat).

RYNEK PRACY

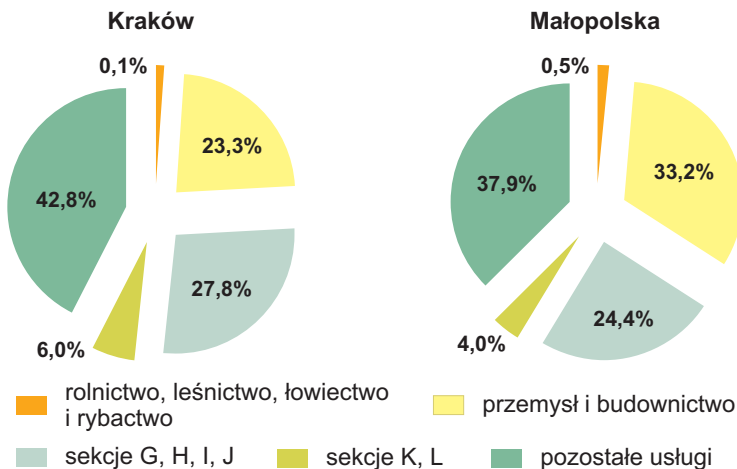
Pracujący

Od kilku lat obserwuje się poprawę sytuacji na rynku pracy w Krakowie, czego przejawem jest rosnąca liczba pracujących². W 2010 r. w Krakowie pracowało 284,7 tys. osób, tj. więcej o 1,5% niż w 2009 r. Stanowili oni 40,9% ogółu pracujących w województwie małopolskim. W sektorze prywatnym pracowało 185,0 tys. osób, tj. 65,0%, a w sektorze publicznym - 99,7 tys. osób (pozostałe 35,0%). Na wzrost ogólnej liczby pracujących wpłynął przede wszystkim rozwój sektora prywatnego, w którym liczba pracujących zwiększyła się o 2,3% w skali roku, podczas gdy w sektorze publicznym wzrost był minimalny (o 0,1%).

² Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

W 2010 r. najwięcej osób pracowało w pozostałych usługach³ - 42,8%. Pracujący w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia stanowili 27,8%, a w przemyśle i budownictwie - 23,3% ogółu pracujących. Można zauważyć, że Kraków odznacza się wyraźną dominacją sektorów związanych z usługami.

Wykr.2. Struktura pracujących według sektorów ekonomicznych w 2010 r.
Stan w dniu 31 XII

Bezrobocie rejestrowane

Niepokojącym zjawiskiem na rynku pracy jest wzrost bezrobocia rejestrowanego. Według stanu w końcu grudnia 2010 r. było 18,7 tys. bezrobotnych zarejestrowanych, tj. więcej o 16,9% niż rok wcześniej, ale o 26,1% mniej niż w 2005 r. W ogólnej liczbie bezrobotnych kobiety stanowiły 51,0%.

Bezrobotni w Krakowie w końcu 2010 r. stanowili 13,2% ogółu bezrobotnych w województwie małopolskim. W latach 2003-2008 zarówno w Małopolsce, jak i w Krakowie miał miejsce spadek stopy bezrobocia rejestrowanego⁴. Ten pozytywny trend uległ odwróceniu w 2009 r. W końcu 2010 r. stopa bezrobocia rejestrowanego w Krakowie wyniosła 4,7%. Pod tym względem Kraków uplasował się na czwartej pozycji wśród polskich miast liczących 300 tys. i więcej mieszkańców za: Warszawą (3,5%), Poznaniem (3,6%) i Katowicami (3,8%).

³ Pod pojęciem „Pozostałe usługi” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

⁴ Stopa bezrobocia rejestrowanego to procentowy udział liczby zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo.

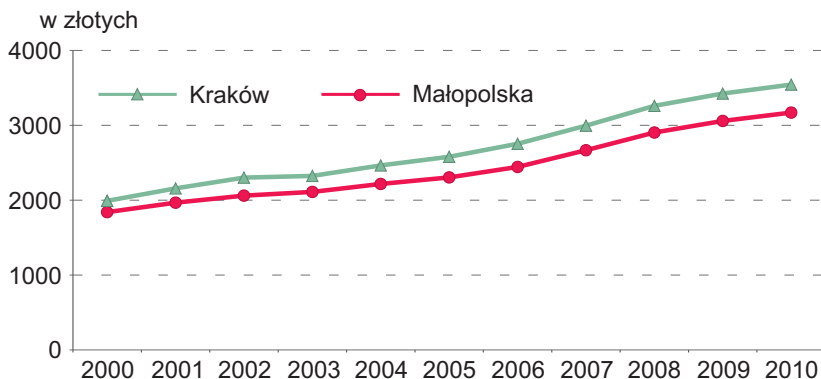
W strukturze bezrobotnych według poziomu wykształcenia dominowały osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (23,8% ogółu bezrobotnych), w strukturze według wieku - dominowały osoby w wieku 25-34 lata (31,7% ogółu), według czasu pozostawania bez pracy - osoby poszukujące jej przez okres 3 miesięcy i mniej (32,0%).

Spośród bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, najwięcej było osób długotrwale bezrobotnych.

WYNAGRODZENIA⁵

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2010 r. w Krakowie ukształtowało się na poziomie 3543,43 zł, tj. o 3,5% większym niż w roku poprzednim. Stanowiło to 111,8% średniego wynagrodzenia w województwie. W sektorze publicznym odnotowano wyższe średnie wynagrodzenie (4008,75 zł) aniżeli w sektorze prywatnym (3313,27 zł). Spośród sektorów ekonomicznych najwyższe przeciętne płace (4853,04 zł) notowano w sektorze obejmującym sekcje PKD, takie jak: działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości. Od 2000 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto systematycznie rosło.

Wykr.3. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto

Według sekcji PKD największe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w miesiące otrzymywały osoby zatrudnione w: informacji i komunikacji (5481,40 zł), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (5436,08 zł) oraz działalności finansowej i ubezpieczeniowej (5217,67 zł). Natomiast płace niższe od średniej odnotowano m.in. w następujących sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca (1937,12 zł), zakwaterowanie i gastronomia (2070,46 zł), pozostała działalność usługowa (2162,56 zł).

⁵ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących.

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

W Krakowie stale rozbudowywana jest infrastruktura komunalna. Przykładowo, w 2010 r. w stosunku do 2009 r. sieć kanalizacyjna została rozbudowana o 34,3 km, a gazowa o 12,0 km. Długość sieci wodociągowej rozdzielczej w grudniu 2010 r. wynosiła 1268 km, co stanowiło 7,2% długości sieci w Małopolsce. W porównaniu z 2009 r. długość sieci spadła o 7,6%, co może być wynikiem przeprowadzanej inwentaryzacji. Ilość połączeń wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych wzrosła w skali roku o 1,7% do 38,4 tys.

Zużycie wody z wodociągów przez gospodarstwa domowe w ostatnim roku wyniosło 35,7 hm³, co oznacza niewielką tendencję spadkową na przestrzeni kilku ostatnich lat. W przeliczeniu na 1 mieszkańca zużycie wody z wodociągów nieznacznie spadło (z 47,6 m³ w 2009 r. do 47,3 m³ w 2010 r.) i było o 1/4 wyższe niż w Małopolsce (37,7 m³).

Długość sieci kanalizacyjnej (łącznie z kolektorami) w Krakowie według stanu w dniu 31 XII 2010 r. wynosiła 1258 km (12,6% długości sieci kanalizacyjnej województwa małopolskiego). Ilość połączeń kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych wzrosła w skali roku o 1,7% (z 34,7 tys. do 35,3 tys.). Do sieci kanalizacyjnej odprowadzono 62,1 hm³ ścieków (53,6% ścieków odprowadzonych w Małopolsce), czyli o 35,3% więcej w stosunku do 2009 r.

Sieć gazowa w Krakowie według stanu w dniu 31 XII 2010 r. miała długość 1588 km i korzystało z niej 251,7 tys. odbiorców. Średnie zużycie gazu per capita wyniosło 183,6 m³ (w województwie 124,5 m³) i w relacji do roku poprzedniego nieznacznie zwiększyło się.

Według stanu w końcu grudnia 2010 r. 347,4 tys. odbiorców (29,0% ogółu małopolskich odbiorców energii elektrycznej) zużyło w Krakowie łącznie 801,2 GW·h energii elektrycznej (28,9% zużycia wojewódzkiego). Roczne średnie zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca wyniosło 1060 kW·h (w województwie w miastach 925,1 kW·h).

MIESZKANIA

W końcu 2010 r. zasoby mieszkaniowe Krakowa wynosiły 326,2 tys. mieszkań, co gwarantowało utrzymanie się notowanej od kilku lat tendencji zwykłej - wzrost o 1,5% w stosunku do roku poprzedniego i o 11,2% w porównaniu ze stanem z końca roku 2005. Zasoby mieszkaniowe Krakowa stanowiły 29,9% zasobów wojewódzkich. Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań wyniosła 18520 tys. m², a liczba izb - 1027 tys.

W 2010 r. w Krakowie przekazano do użytkowania 4,7 tys. mieszkań (posiadających 14,6 tys. izb) o łącznej powierzchni użytkowej 336,6 tys. m². Stanowiło to 38,5% ogólnej liczby mieszkań oddanych w województwie. W budynkach przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem przekazano 4,0 tys. mieszkań o powierzchni użytkowej 243,7 tys. m², a indywidualnych - 0,7 tys. mieszkań o powierzchni użytkowej 92,6 tys. m². Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 71,4 m² (wobec 61,0 m² przed rokiem i 66,6 m² przed pięcioma laty).

Od 2005 r. w Krakowie nie powstają mieszkania w ramach budownictwa zakładowego, natomiast trzeci rok z rzędu nie oddano do użytkowania nowych mieszkań w budownictwie spółdzielczym i społecznym czynszowym.

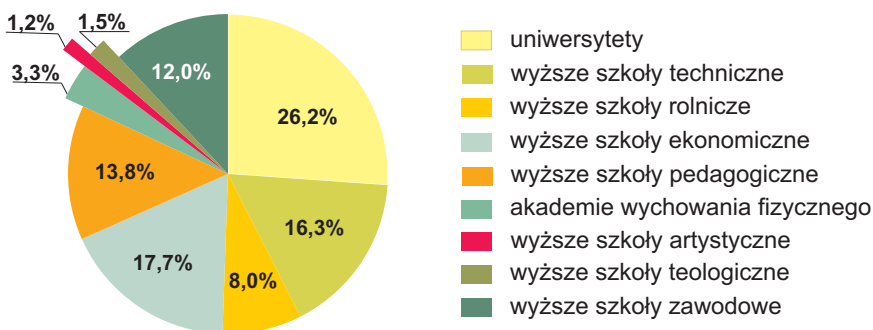
EDUKACJA⁶

Kraków jako stolica regionu, centrum życia kulturalnego i naukowego Małopolski oraz jedno z najstarszych europejskich miast uniwersyteckich cechuje się dobrze rozwiniętym systemem edukacji. Na początku roku szkolnego 2010/11, w mieście działało m.in.:

- 301 placówek wychowania przedszkolnego, do których uczęszczało 23,2 tys. dzieci (w tym do 209 przedszkoli - 20,9 tys. dzieci),
- 150 szkół podstawowych (35,8 tys. uczniów),
- 106 gimnazjów (19,1 tys. gimnazjalistów),
- 27 zasadniczych szkół zawodowych (3,5 tys. uczniów),
- 55 liceów ogólnokształcących i 10 liceów profilowanych (odpowiednio: 18,6 tys. i 0,6 tys. licealistów),
- 36 techników, łącznie z technikami uzupełniającymi oraz szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi, dającymi uprawnienia zawodowe (11,7 tys. uczniów),
- 83 szkoły policealne (13,8 tys. uczniów),
- 22 szkoły wyższe (188,5 tys. studentów),
- 69 szkół dla dorosłych (5,8 tys. doksztalających się osób).

Największe szanse na znalezienie pracy mają absolwenci szkół wyższych.

Wykr. 4. Struktura absolwentów^a szkół wyższych według typów szkół
Stan w dniu 30 XI

a Z roku akademickiego 2009/2010.

⁶ Dane z systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej - z wyjątkiem szkół wyższych.

Pod względem liczby studentów, liczebności kadry naukowej, a także rankingowych pozycji poszczególnych uczelni, Kraków znajduje się w czołówce polskich miast, tuż za Warszawą. W roku akademickim 2005/06 w Krakowie studiowało ponad 179 tys. studentów pod opieką 10,8 tys. nauczycieli akademickich. W roku akademickim 2010/11 było to już o 9,1 tys. studentów i 0,7 tys. wykładowców więcej.

Potencjał środowiska naukowego umożliwił rozwój gospodarki opartej na nowej technologii. Stale poprawia się wyposażenie szkół w komputery, w tym z dostępem do Internetu. Najlepiej wyposażone w komputery były: szkoły podstawowe (w 94,0%), a także licea ogólnokształcące (89,3%) i gimnazja (81,1%).

OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Podstawową opiekę zdrowotną ludności świadczą zakłady stacjonarnej opieki zdrowotnej, placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej wraz ze służbami medycyny pracy oraz prywatne praktyki lekarskie finansowane ze środków własnych pacjentów lub na podstawie umów z NFZ. Według stanu w końcu grudnia 2010 r. liczba lekarzy w mieście wyniosła 3,6 tys., dentystów było 0,6 tys., a pielęgniarek - 6,4 tys.; funkcjonowało 462 zakładów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (tj. więcej o 11 niż rok wcześniej i o 71 niż w 2005 r.). Działało 26 szpitali, w tym 11 publicznych i 15 niepublicznych.

Sprzedaż leków i środków medycznych na terenie Krakowa, według stanu w końcu 2010 r. prowadziło 284 aptek, tj. mniej o 2 niż przed rokiem i o 15 niż w końcu 2005 r. Liczba ludności na 1 aptekę w ciągu pięciu lat zwiększyła się z 2531 do 2663.

W mieście nadal funkcjonowały 22 żłobki, w których w ciągu roku 2010 przebywało 3159 dzieci, tj. mniej o 152 niż przed rokiem, ale więcej o 119 niż przed pięcioma laty. Od roku 2005 r. systematycznie rosła liczba miejsc w żłobkach. W końcu 2005 r. w żłobkach przebywało 77,6 dzieci na 1000 dzieci w wieku do lat 3, a w końcu 2010 r. 77,3. W Krakowie znajdowało się 2/3 ogółu żłobków z terenu województwa.

W funkcjonujących w Krakowie 26 domach i zakładach stacjonarnych pomocy społecznej przebywało 2501 pensjonariuszy, tj. 28,3% ogółu pensjonariuszy w województwie małopolskim. Wskaźnik wyrażający liczbę mieszkańców tego typu placówek na 10 tysięcy ludności w omawianym roku wyniósł 33,1 (rok wcześniej 38,4).

KULTURA

Kraków, na terenie którego znajduje się większość instytucji kultury w województwie, stanowi centrum życia kulturalnego regionu.

Począwszy od 2005 r. liczba placówek bibliotecznych w Krakowie oscyluje wokół 70, co stanowi około 1/10 ogólnej liczby bibliotek w Małopolsce. W 2010 r. instytucje te posiadały 210,3 tys. zarejestrowanych czytelników, których liczba w ciągu pięciu lat spadła o 1,8%. Wraz ze spadkiem liczby czytelników obniżył się również wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika.

W 2005 r. wynosił 17,5 woluminu na 1 czytelnika, podczas gdy pięć lat później 14,6. Jednak w 2010 r. liczba czytelników bibliotek wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 1,7%, co może oznaczać odwrócenie obserwowanego od kilku lat malejącego trendu w dziedzinie czytelnictwa.

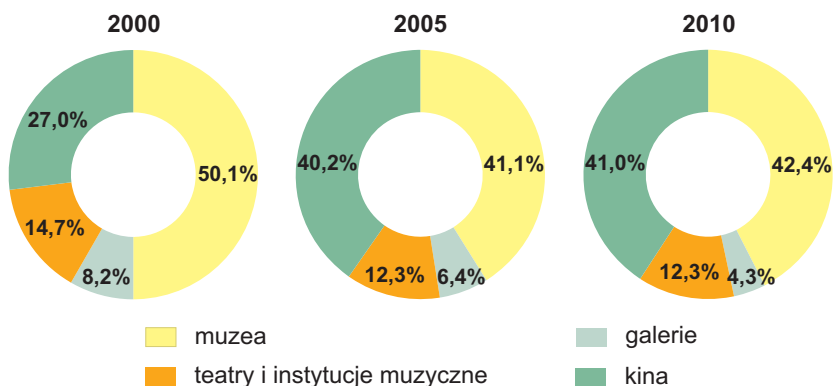
W 2010 r. w Krakowie działało 48 muzeów i oddziałów muzealnych, które stanowiły blisko 42% ogółu tego typu placówek w Małopolsce. Pozytywnym zjawiskiem w obrębie działalności muzealnej był duży wzrost liczby zwiedzających. W 2010 r. krakowskie muzea odwiedziło 3148,5 tys. osób, czyli niemal o 16% więcej niż w roku poprzednim, a w odniesieniu do 2005 r. więcej o prawie 50%.

Nieco inaczej przedstawia się sytuacja galerii sztuki. Od 2005 r. ich liczba w Krakowie zmniejszyła się o 1, a liczba zwiedzających obniżyła się o 6,1%.

Życie kulturalne Krakowa kształtują również teatry i instytucje muzyczne stanowiące większość tego rodzaju placówek w województwie. W 2010 r. w Krakowie działało 16 teatrów i instytucji muzycznych, w których odbyło się 3715 przedstawień i koncertów, tj. więcej o 13,5% w stosunku do 2005 r., ale w porównaniu z 2009 r. mniej o 6,9%. W liczbie widzów i słuchaczy również zanotowano wzrost w relacji do 2005 r. (o 44,7%) i spadek do 2009 r. (o 11,1%).

Wizyta w kinie jest najpowszechniejszą formą uczestnictwa w konsumpcji dóbr kultury zinstytucjonalizowanej. Według stanu w końcu grudnia 2010 r. w Krakowie działało 13 kin, tj. ponad 1/4 kin w województwie. Liczba widzów w ciągu roku wyniosła 3039,1 tys., czyli więcej o 4,6% niż rok wcześniej i o 48,2% niż w 2005 r. W województwie małopolskim liczba widzów w kinach wrosła odpowiednio o: 3,0% i 44,5%. Świadczy to o stałym wzroście popularności tej formy uczestnictwa w życiu kulturalnym.

Wykr. 5. Struktura uczestników imprez kulturalnych

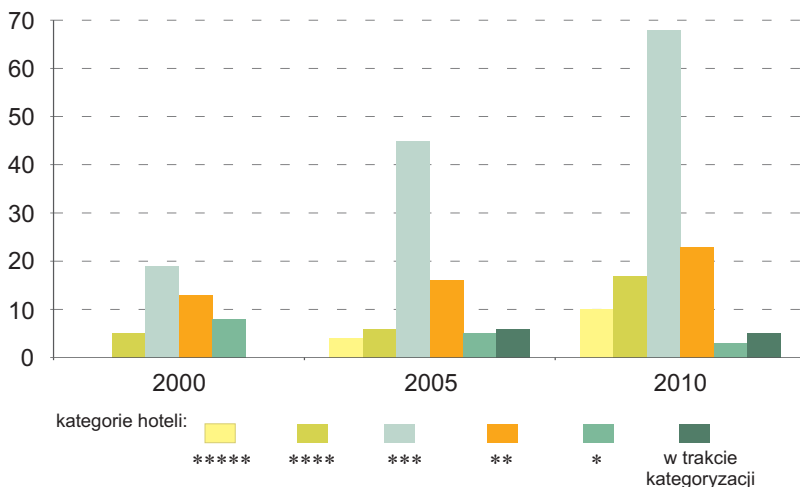
W końcu 2009 r. w Krakowie funkcjonowało 77 domów i ośrodków kultury, klubów, tj. o 1 mniej niż w końcu 2005 r. i 2007 r. (badanie jest przeprowadzane w cyklu dwuletnim). Zorganizowały one w 2009 r. 10,7 tys. imprez, w których uczestniczyło 1,5 mln osób.

TURYSTYKA

Kraków jest jednym z najbardziej znanych ośrodków turystycznych w Polsce. W końcu lipca 2010 r. w mieście funkcjonowało 215 turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania posiadających 24,7 tys. miejsc noclegowych. Kraków posiadał blisko 25% udział w ogólnej liczbie obiektów bazy noclegowej województwa, natomiast udział liczby miejsc noclegowych wyniósł 35,3%.

W mieście funkcjonowało 126 hoteli, czyli ponad połowa (50,6%) tego typu obiektów w Małopolsce. Przeważały obiekty trzygwiazdkowe (68) i dwugwiazdkowe (23), jednak na uwagę zasługuje fakt, że aż 10 hoteli posiadało najwyższy - pięciogwiazdkowy standard, a 17 obiektów to hotele czterogwiazdkowe.

Wykr. 6. Hotele według kategorii
Stan w dniu 31 VII

Po odnotowanym w 2008 r. spadku liczby turystów korzystających z noclegów wystąpił jej ponowny wzrost. W omawianym okresie z noclegu w stolicy Małopolski skorzystało 1512,4 tys. turystów, tj. ponad połowa (52,6%) ogółu korzystających z noclegu w województwie małopolskim. W ujęciu rocznym liczba korzystających z noclegów ogółem wzrosła o 12,8%, a turystów z zagranicy o 11,8%. W województwie było to więcej odpowiednio o: 5,6% i 10,6%.

W ciągu dwunastu miesięcy 2010 r. turystom udzielono 3155,3 tys. noclegów, czyli o 12,2% więcej niż w roku poprzednim. Nieco mniej, bo o 11,0% wzrosła liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym. W skali województwa małopolskiego liczba udzielonych noclegów zwiększyła się odpowiednio o: 0,2% i 9,8%.

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

W 2010 r. powierzchnia obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych zlokalizowanych na terenie Krakowa wynosiła 4873 ha, co stanowiło 14,9% powierzchni miasta oraz 0,6% powierzchni obszarów prawnie chronionych całego województwa małopolskiego.

W analizowanym roku w Krakowie na potrzeby gospodarki narodowej i ludności pobrano 72,2 hm³ wody, tj. mniej o 3,1% niż w 2009 r. i o 4,0% w 2005 r. Najwięcej pobranej wody (85,3%) przeznaczono na eksploatację sieci wodociągowej.

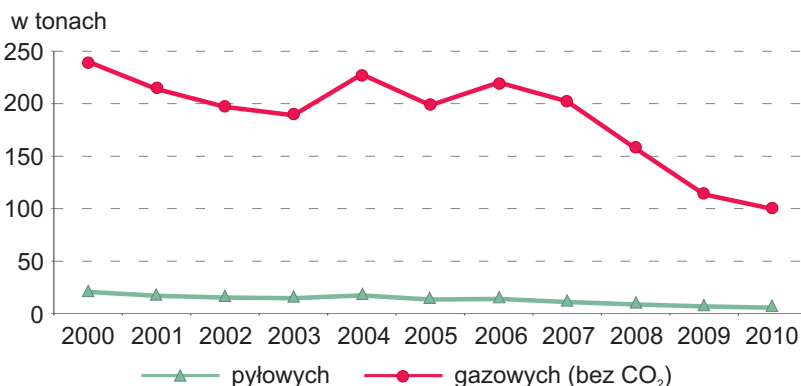
Jednocześnie do wód lub do ziemi odprowadzono 65,0 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych. Ponad 98% ścieków poddano oczyszczaniu, głównie w oczyszczalniach z podwyższonym usuwaniem biogenów - 94,2% ogółu oczyszczonych ścieków oraz mechanicznych - 2,2% i biologicznych - 1,8% (w Małopolsce przeważał mechaniczny rodzaj oczyszczania ścieków - 29,8% ogółu oczyszczonych ścieków i z podwyższonym usuwaniem biogenów - 19,0%).

W Krakowie działało 7 oczyszczalni ścieków komunalnych (5 biologicznych i 2 z podwyższonym usuwaniem biogenów), z których szacunkowo korzystało 91,4% populacji miasta.

Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2010 r. wyniosła 32,6 tys. ton., natomiast zanieczyszczeń pyłowych 1,9 tys. ton. Połowę całkowitej emisji zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) stanowił tlenek węgla, a 27,0% - dwutlenek siarki. Wśród zanieczyszczeń pyłowych 42,1% pochodziło ze spalania paliw.

W 2010 r. na 1 km² powierzchni Krakowa przypadało 99,7 ton zanieczyszczeń gazowych oraz 5,7 ton pyłowych. W przypadku województwa małopolskiego wielkości te były odpowiednio prawie dwunastokrotnie i dziewiętnastokrotnie niższe.

Wykr. 7. Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza na 1 km² powierzchni miasta

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń zatrzymanych zostało 99,0% wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych i 1,6% gazowych (rok wcześniej odpowiednio: 98,7% i 0,4%). Odnotowano zwiększoną redukcję zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w porównaniu z niemal niezmiennym poziomem z lat 2000-2009.

Ilość wytworzonych w ciągu roku w Krakowie odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wynosiła 1035 tys. ton, stanowiąc tym samym 17,0% ogółu odpadów wytworzonych w województwie małopolskim. W stosunku do roku poprzedniego ilość odpadów zmniejszyła się o 18,2%, natomiast w odniesieniu do 2005 r. - o 52,7%. Odzyskowi poddano 85,5% wytworzonych odpadów, 11,7% unieszkodliwiono, a 2,8% zostało czasowo zmagazynowanych na składowiskach. Nie zrekultywowane tereny składowania odpadów (bez odpadów komunalnych) zajmowały w Krakowie powierzchnię 275 ha, co stanowiło 33,5% ogółu terenów do tego przeznaczonych w województwie. W odniesieniu do roku poprzedniego powierzchnia ta nie zmieniła się, ale w stosunku do roku 2005 obniżyła się o 5,8%.

W omawianym roku w Krakowie nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosły 237,1 mln zł, tj. 39,3% ogółu nakładów poniesionych w województwie. Wydatki te stanowiły jedynie 58,5% zeszłorocznej kwoty, ale w odniesieniu do 2005 r. były prawie dwukrotnie wyższe.

Na gospodarkę wodną w 2010 r. Kraków przeznaczył kwotę 45,1 mln zł, czyli 10,4% ogółu nakładów wojewódzkich. Suma ta oznacza wzrost zarówno w stosunku do 2009 r., jak i 2005 r. odpowiednio o: 36,8% i 55,8%. Zwiększone wydatki na gospodarkę wodną mogły być spowodowane wiosenną powodzią. Gros stanowiły wydatki na ujęcia i doprowadzenia wody (57,1%) oraz na regulację rzek i potoków (19,9%), a także obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp (17,4%).

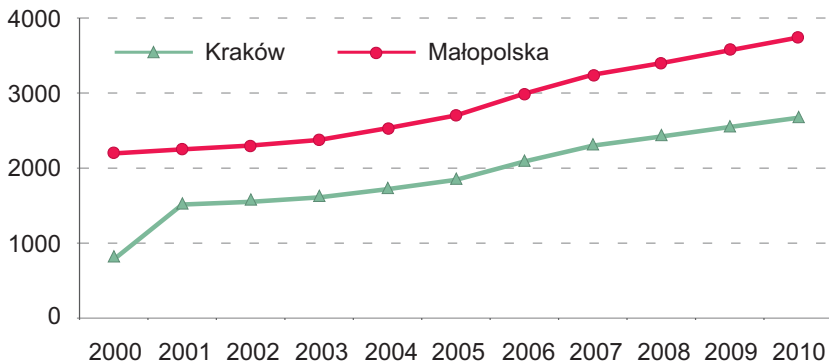
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON systematycznie rośnie. Wzrost ten generuje sektor prywatny, w którym podmiotów jest znacznie więcej niż w sektorze publicznym.

Według stanu w końcu grudnia 2010 r. w rejestrze REGON figurowało 115,7 tys. podmiotów z terenu Krakowa (bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne), tj. prawie 35% ogółu podmiotów w województwie małopolskim. W relacji do roku poprzedniego ich liczba zwiększyła się o 5,0%.

Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej stanowiły 31,4% ogółu podmiotów, a ich liczba sięgnęła 36,3 tys. W grupie tej najwięcej było spółek handlowych oraz spółek cywilnych - odpowiednio: 14,4 tys. i 12,5 tys. Na terenie Krakowa zarejestrowanych było 2,7 tys. spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, które stanowiły 71,4% ogółu tego typu podmiotów w Małopolsce.

Wykr. 8. Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego
Stan w końcu okresu

W omawianym okresie w Krakowie prowadziło działalność gospodarczą 79,4 tys. osób fizycznych, czyli więcej niż przed rokiem o 5,2% i niż przed pięcioma laty o 6,7%. Podmioty te prowadziły działalność gospodarczą głównie w obrębie sekcji (PKD 2007) handel; naprawa pojazdów samochodowych - 20,8 tys., działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - 11,2 tys. oraz transport i gospodarka magazynowa - 7,5 tys.

PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Produkcja sprzedana przedsiębiorstw przemysłowych⁷ wyniosła 20543 mln zł (w cenach bieżących), co stanowiło 36,1% ogółu produkcji sprzedanej w Małopolsce. Prawie 77% przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług w przemyśle wypracowały jednostki należące do sekcji przetwórstwo przemysłowe, w tym zwłaszcza przedsiębiorstwa produkujące wyroby z metali oraz przedsiębiorstwa produkujące artykuły spożywcze.

W skali roku tempo wzrostu przeciętnego zatrudnienia (0,8%) w przemyśle w Krakowie było nieco niższe niż w Małopolsce (1,2%), natomiast przeciętne wynagrodzenie w mieście rosło szybciej (wzrost o 4,1%) niż w województwie (o 3,4%).

Przedsiębiorstwa budowlano-montażowe⁸ notowały w ostatnich latach niewielkie wahania przychodów ze sprzedaży produkcji i usług. W 2010 r. wartość przychodów zamknęła się kwotą 3679,4 mln zł, tj. o 2,2% niższą niż rok wcześniej.

Udział produkcji sprzedanej przedsiębiorstw budowlano-montażowych z terenu Krakowa w produkcji małopolskich przedsiębiorstw budowlano-montażowych wyniósł 47,3% wobec 48,6% w 2009 r.

^{7,8} Dotyczy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

W ujęciu rocznym wzrosły przychody przedsiębiorstw zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej - o 8,8%, podczas gdy firmy zajmujące się budową budynków oraz wykonujące roboty budowlane specjalistyczne odnotowały spadek sprzedaży odpowiednio o: 4,9% i 4,5%.

Przychody ze sprzedaży produkcji budowlano-montażowej na 1 zatrudnionego wyniosły 174,5 tys. zł, tj. o 0,8% więcej niż rok wcześniej.

HANDEL

Według stanu w końcu grudnia 2010 r. na terenie Krakowa działało⁹ 2127 sklepów i 83 stacje paliw. Sklepy te stanowiły 7,0% ogółu sklepów w województwie o liczbie pracujących powyżej 9 osób. W strukturze sklepów według form organizacyjnych dominowały sklepy wyspecjalizowane - 985 placówek, stanowiące 46,3% ogółu sklepów. W mieście działało również m.in. 68 supermarketów i 20 hipermarketów.

Spośród 150 targowisk stałych działających w województwie małopolskim w końcu 2010 r. 17 znajdowało się w Krakowie. Liczba targowisk stałych w mieście niemal nie zmienia się w ostatnich latach. Targowisk sezonowych było 947, tj. o 3 więcej niż w 2009 r., ale o 540 mniej niż w 2005 r. Roczne wpływy z opłaty targowej w Krakowie wyniosły 9331,4 tys. zł i były o 3,3% wyższe niż w roku poprzednim, a w porównaniu z 2005 r. wzrosły o 8,9%.

W Krakowie w ciągu 2010 r. zorganizowano 37 imprez wystawienniczych (targów)¹⁰, wyłączając całoroczną wystawę budownictwa. W porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano znaczny wzrost ilości organizowanych imprez, wystaw, powierzchni wystawienniczej oraz liczby zwiedzających.

GASTRONOMIA¹¹

Rozwój turystyki i handlu w regionie wiąże się z poszerzeniem oferty gastronomicznej. Według stanu w końcu grudnia w mieście działało 571 lokali gastronomicznych, których liczba w porównaniu z 2005 r. podwoiła się, a w zestawieniu z końcem 2009 r. wzrosła o 58 placówek. Wśród ogółu placówek gastronomicznych funkcjonowały 192 restauracje (wobec 515 tego typu lokali w województwie małopolskim), 114 barów, 51 stołówek i 214 punktów gastronomicznych. We wszystkich typach placówek odnotowano wzrost ich liczby w skali roku.

⁹ Dotyczy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

¹⁰ Dane Centrum Targowego Chemobudowa-Kraków S.A.; Targi w Krakowie Sp. z o.o.

¹¹ Dotyczy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Na przestrzeni kilku ostatnich lat kondycja ekonomiczno-finansowa badanych przedsiębiorstw¹² uległa niewielkiej poprawie, rok 2010 przyniósł polepszenie wyników finansowych, jak i wskaźników efektywności ekonomicznej w odniesieniu do roku poprzedniego.

W 2010 r. przychody z całokształtu działalności w ujęciu rocznym rosły szybciej niż koszty ich uzyskania, co przełożyło się na spadek wskaźnika poziomu kosztów w ujęciu rocznym z 96,4% do 96,0%. Wzrost zysku netto w połączeniu ze spadkiem straty netto spowodowały polepszenie się wyniku finansowego netto z 2951,9 mln zł do 3563,9 mln zł.

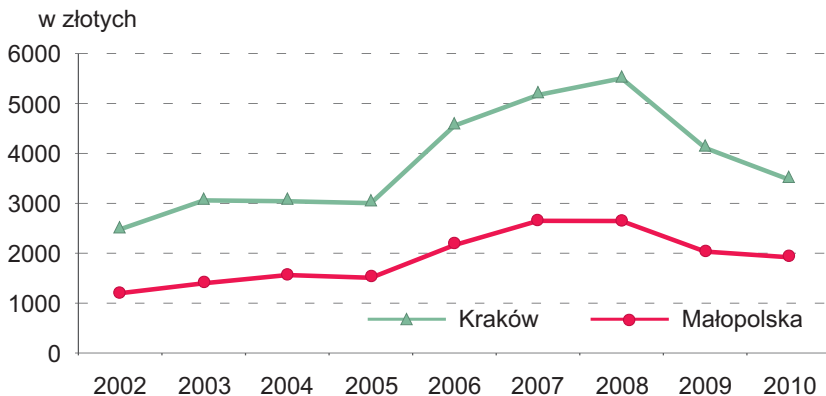
Wskaźnik rentowności obrotu netto wyniósł 3,3% wobec 3,0% w 2009 r. Zysk netto wykazało 78,7% badanych przedsiębiorstw - dla porównania w województwie 81,3%.

Systematycznie wzrasta wartość aktywów obrotowych. W końcu 2010 r. wynosiła 31,8 mld zł. tj. o 13,2% więcej niż rok wcześniej i o 94,5% więcej niż w 2005 r. Podobnie, choć mniej dynamicznie wzrastała wartość aktywów obrotowych w skali województwa.

INWESTYCJE

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w latach 2005-2008 systematycznie rosły, lecz pod koniec okresu tempo wzrostu nieco wyhamowało, a w 2009 r. zaczął się spadek.

Wykr. 9. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca

¹² Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Dane nie obejmują banków, instytucji ubezpieczeniowych, domów i biur maklerskich, towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

W 2010 r. przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób zainwestowały na terenie Krakowa 2627 mln zł (w cenach bieżących), co stanowiło 41,4% ogółu nakładów przedsiębiorstw w województwie.

Udział sektora prywatnego w nakładach inwestycyjnych wyniósł 75,5%. Największe nakłady na inwestycje poniosły jednostki z sekcji (PKD 2007): handel; naprawa pojazdów samochodowych - 496,6 mln zł, przetwórstwo przemysłowe - 457,8 mln zł oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę - 283,1 mln zł.

ŚRODKI TRWAŁE

W 2010 r. wartość brutto środków trwałych (w bieżących cenach ewidencyjnych) w przedsiębiorstwach mających siedzibę w Krakowie wyniosła 45,5 mld zł, z czego 35,1 mld zł, tj. 77,1% przypadało na jednostki sektora prywatnego. W relacji do 2009 r. wartość brutto środków trwałych zwiększyła się o 5,7%, a w odniesieniu do 2008 r. wzrosła o 9,9%. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach z terenu Krakowa stanowiła 1/4 wartości środków trwałych małopolskich przedsiębiorstw.

Relatywnie największą wartość środków trwałych odnotowano w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych - 10,5 mld zł i w przetwórstwie przemysłowym - 8,7 mld zł.

FINANSE PUBLICZNE

W 2010 r. dochody budżetu miasta Krakowa osiągnęły wartość 3384,8 mln zł, tj. o 7,1% wyższą niż rok wcześniej. W strukturze dochodów przeważały dochody własne, których udział wyniósł 63,3%. Subwencja ogólna z budżetu państwa stanowiła 19,9% ogółu dochodów, a dotacje celowe 10,4%.

Największy udział w dochodach własnych miał podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych - łącznie 42,8% oraz podatek od nieruchomości - 9,7%. Ponad 95% subwencji ogólnej z budżetu państwa przypadło na zadania oświatowe, natomiast wśród dotacji celowych 50,1% przypadło na zadania z zakresu administracji rządowej.

Wśród poszczególnych elementów składających się na dochody budżetu miasta, w skali roku najbardziej wzrosła kwota dotacji celowych - o 35,0%. Subwencja ogólna z budżetu państwa była wyższa o 5,5%, a dochody własne były mniejsze o 2,7%.

W omawianym okresie kwota wydatków budżetu miasta Krakowa wyniosła 3364,5 mln zł, tym samym zmniejszyła się o 1,6%. Wydatki bieżące stanowiły 83,3% ogółu wydatków, a wydatki majątkowe 16,7%.

Spośród wydatków bieżących najwięcej, bo 28,3% przeznaczono na zakup materiałów i usług, a 26,7% wydatkowano na wynagrodzenia. W kategorii wydatków majątkowych całość (100,0%) pochłonęły wydatki inwestycyjne.

W ujęciu rocznym kwota wydatków bieżących wzrosła o 3,4%, natomiast wydatki majątkowe obniżyły się o 20,7%.

Przeciętny dochód z budżetu miasta przypadający na 1 mieszkańca wyniósł 4480 zł i zwiększył się w skali roku o 7,0%, podczas gdy kwota wydatków per capita osiągnęła wartość 4453 zł, tj. o 1,7% niższą niż w 2009 r.

W 2010 r. nadwyżka budżetowa miasta Krakowa wyniosła 20,3 mln zł. Nadwyżka została osiągnięta dzięki zwiększonym wpływom środków z dotacji. W 2010 r. do budżetów miast na prawach powiatu wpłynęło 756 mln zł dotacji (o 290 mln zł więcej niż w 2009 r.), z czego prawie 75% zasililo budżet Krakowa.

Wzrost dotacji to efekt skierowania do budżetów miast na prawach powiatu środków na realizację programów finansowanych z udziałem środków z Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, a także płatności z budżetu środków europejskich. Dotacje celowe stanowiły 63,2% i w znacznej mierze przekazane były na zadania własne i zlecone z zakresu administracji rządowej. Na dotacje rozwojowe (§§ 200,620) przypadło 36,8%, a relatywnie wysoka ich część stanowiła dochód budżetu Krakowa.

RACHUNKI REGIONALNE

W ostatnich latach tempo wzrostu PKB per capita w Krakowie wykazało tendencję malejącą. W 2008 r. wyniosło ono 5,8%, a w 2009 r. 3,8%. Tym niemniej wartość wolumenu PKB wytworzonego w Krakowie w przeliczeniu na 1 mieszkańca należy do najwyższych w Polsce. Pod tym względem, Kraków zajmuje 5 lokatę (po Warszawie, Poznaniu, podregionie legnicko-głogowskim i Wrocławiu) wśród wszystkich (66) podregionów w kraju. W 2009 r. na jednego mieszkańca stolicy Małopolski przypadało 53502 zł, co oznacza, że było to więcej o 52,0% niż przeciętnie w kraju i o 77,0% niż w województwie.

Udział Krakowa w generowaniu wielkości PKB wytworzonego w województwie jest znaczny i w 2009 r. wyniósł 40,6%.

Największy udział w tworzeniu wartości dodanej brutto w 2009 r. osiągnęły jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu; napraw pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii, informacji i komunikacji (33,5%).

KRAKÓW NA TLE INNYCH MIAST

Porównanie Krakowa z innymi polskimi miastami, liczącymi 300 tys. i więcej mieszkańców pozwala na uchwycenie jego mocnych i słabych stron. Warszawa jest ośrodkiem, który, jako stolica kraju, prawie w każdej dziedzinie ma przewagę nad pozostałymi miastami. Mocna pozycja Krakowa na tle innych miast bierze swój początek w długotrwałych tendencjach

rozwoju, m.in. w procesach demograficznych, siłę środowisk akademickich, potencjałe intelektualnym i gospodarczym, a zwłaszcza zaplecze kulturalnym i turystycznym.

Analizując wybrane dane o miastach, można stwierdzić, że Kraków:

- zajmował drugą lokatę pod względem liczby ludności (Warszawa - 1720,4 tys. mieszkańców, Kraków - 756,2 tys., Łódź - 737,1 tys.),
- cechował się dużą gęstością zaludnienia (2314 osób na 1 km²), gęściej zaludnione były jedynie: Warszawa, Łódź i Lublin,
- miał dodatni przyrost naturalny, podobnie jak Gdańsk, Poznań, Lublin, Warszawa i Wrocław,
- biorąc pod uwagę liczbę zgonów na 1000 ludności, niższy wskaźnik odnotowano tylko w Lublinie, a zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych - niższy wskaźnik tylko w Łodzi, a w pozostałych miastach - wyższy,
- pracujących¹³ było więcej tylko w Warszawie, co oznacza drugą lokatę przed Wrocławiem; podobnie przedstawiało się przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw¹⁴, z tym, że trzecie miejsce zajmowały Katowice,
- pod względem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw¹⁵ Kraków zajmował dopiero szóstą lokatę (z kwotą 3435,94 zł) za miastami, takimi jak: Katowice (4703,27 zł), Warszawa (4483,17 zł), Gdańsk (4289,57 zł), Poznań (3842,08 zł), Wrocław (3440,73 zł), tuż przed Szczecinem (3433,37 zł),
- charakteryzował się przeciętną dla omawianych miast liczbą zarejestrowanych bezrobotnych (18,7 tys. osób) i stosunkowo niską stopą bezrobocia rejestrowanego - 4,7%,
- z ponad 326 tys. mieszkań w zasobach mieszkaniowych znajdował się na trzecim miejscu za Warszawą i Łodzią, a na drugim miejscu (razem z Wrocławiem) odnośnie liczby mieszkań oddanych do użytkowania w ciągu roku - 4,7 tys., za Warszawą (12,5 tys.),
- miał drugie miejsce (za Warszawą), w liczbie studentów¹⁶, szkół i uczniów oraz przedszkoli i dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego, a także jeśli chodzi o liczbę stacjonarnych placówek pomocy społecznej,
- uplasował się na trzecim miejscu, za Warszawą i Łodzią, odnośnie liczby:
 - ° aptek,
 - ° miejsc w domach i zakładach pomocy społecznej,
 - ° bibliotek publicznych (łącznie z filiami),
- wykazał 13 kin, czyli mniej niż Warszawa (24), ale więcej niż pozostałe miasta,
- prześcignął Warszawę pod względem liczby miejsc noclegowych turystyki (24,7 tys. wobec 23,9 tys. miejsc noclegowych turystyki w stolicy),
- odnośnie liczby turystów korzystających z noclegów był w ścisłej czołówce za Warszawą.

¹³, ¹⁴, ¹⁵ Dotyczy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

¹⁶ Studenci filii, wydziałów i instytutów zamiejscowych szkół wyższych zostali wykazani w miejscu pobierania nauki.